Thomas <de Aquino>: Summa theologiae: Pars secunda: prima pars
Mainz: Peter Schoeffer, 8. Nov. 1471 Seite 123

ꝙ habitus dr̄ tanquā actio quedā hn̄tis et ha
biti ſic̄ eſt in illis que circa nos habemus. et ideo
in hijs ɔſtituitur vnum ſpāle genus rerū qḋ dr̄
p̄dicamentū hitus. de quo phs dicit in. v. meth.
ꝙ inter hn̄tē īdumentū et īdumētū qḋ habe-
tur eſt habitus medius. ſi aūt ſumatur hr̄e ꝓ-
ut res aliqua dr̄ quodāmō ſe hr̄e in ſeipa vel ad
aliud cū iſte modus ſe hn̄di ſit ſm aliquā qua-
litatē. ħ mō habitus qualitas quedā ē. de quo
dicit phus in. v. meth. ꝙ hitus dr̄ diſpoſitio ſm
quā bn̄ aut male diſponitur diſpoſitū. et aut ſm
ſe aut ad aliud. ut ſanitas quidā habitus ē. et
ſic nūc loquimur de habitu. vnde dōm ē ꝙ ha
bitus eſt qualitas. ¶ Ad. j. ḡ dōm. qḋ obiectio
illa ꝓcedit de hr̄e ɔmuniter ſumpto. ſic eni ē ɔūe
ad multa gn̄a ut dēm eſt. ¶ Ad. ij. dōm ꝙ racō
illa ꝓcedit de habitu ſm ꝙ intelligitur aliquid
mediū inter hn̄s ⁊ id qḋ habetur. ſic eni ē qḋdā
p̄dicamentū ut dēm eſt. ¶ Ad. iij. dōm. ꝙ diſpo
ſitio ſp importat ordinē alicuius hn̄tis ptes. ſed
ħ ɔtingit taliter ut ſtatim phus ibidē ſubdit. ſ.
aut ſm locū aut ſm potentiā aut ſm ſpēz in quo
ut ſimplicius dicit in ɔmento p̄dicamentoꝝ ɔp
hendit oēs diſpoſicōnes corꝑales quidē in eo ꝙ
dicit ſm locū. et ħ ꝑtinet ad p̄dicamētuz ſitus q̄
eſt ordo ꝑtiū in loco. qḋ aūt dicit ſm potētiā in-
cludit illas diſpoſicōnes que ſūt in ꝑparatione ⁊
idoneitate nōdū ꝑfecte ſic̄ ſciēna et v̄tus inchoa
ata. ꝙ aūt dicit ſm ſpēm includit ꝑfectas diſ-
poſicōes que dn̄r habitus. ſic̄ ſciētia et v̄tus cō-
pplete.

AD. ij. ſic ꝓceditur. vidr̄ ꝙ habitus
nō ſit determiata ſpēs qualitatis. qr̄ ut di-
ctū ē habitus ſm ꝙ ē qualitas dr̄ diſpoſitio ſm
quā bene aut male diſponitur diſpoſitū. ſꝫ ħ ɔtin
git ſm quālibꝫ qualitatē. nam et ſm figurā ɔtin
git aliquid bene vel male diſpoſitū eſſe. et ſilr̄ ſm
calorē et frigus et ſm oīa alia hmōi. ḡ hitus
nō eſt determiata ſpēs qualitatiſ. ¶ P̄. phus in
p̄dicamētis caliditatē ⁊ frigiditatē dicit eſſe diſ
poſicōnes vel habitus ſic̄ egritudinē ⁊ ſanitatē
ſꝫ calor et frigus ſūt in tercia ſpē qualitatiſ. ḡ ha
bitus vel diſpoſitio nō diſtinguūtur ab alijs ſpe
ciebꝫ qualitatis. ¶ P̄. difficile mobile nō ē dr̄na
ꝑtinēs ad genus qualitatis. ſꝫ magis ꝑtinet ad
motū vel paſſionē. nullū aūt genus determiatur
ad ſpēm ꝑ dr̄am alterius gn̄is. ſꝫ oportꝫ dr̄as ꝑ
ſe aduenire gn̄i ut phs dicit in. vij. meth. ḡ. cū
hitus dicatur eſſe qualitas difficile mobiliſ. vi-
detur ꝙ nō ſit determiata ſpēs qualitatis. ¶ Sꝫ
ɔtra eſt ꝙ phus dicit in p̄dicamētis. ꝙ vna ſpēs
qualitatis ē habitus ⁊ diſpoſitio. Rn̄ſio. dōm
ꝙ phus in p̄dicamētis ponit inter q̄tuor ſpēs q̄
litatis p̄mā diſpoſicōnē et habitū. quaꝝ quidēz
ſpērū dr̄as ſic aſſignat ſimplicius in ɔmento p̄-
dicamētoꝝ dicēſ. ꝙ q̄litatū quedā ſūt nāles que
ſm naturā inſūt et ſp. quedā aūt ſūt aduenticie
q̄ ab extrīſeco efficiūtur et pn̄t amitti. et hee qui
dem que ſūt aduenticie ſūt habitus et diſpoſicō
nes differentes ſm facile et difficile amiſſibile.
nāliū aūt qualitatū quedā ſūt ſm id ꝙ aliquid
eſt in potentia. et ſic eſt ſcḋa ſpēs qualitatis. que
dam vero ſm id qḋ aliquid eſt in actu. et ħ vel in
ꝓfundū vel ſm ſuꝑficiē. ſi in ꝓfundū quiḋ. ſic ē
tercia ſpēs qualitatis. ſm ſuꝑficiē vero ē quarta
ſpēs qualitatis ſic̄ figura et forma que eſt figura
aīati. ſꝫ iſta diſtinctō ſpērū qualitatis incōueni-
ens vidr̄. Sūt eni multe figure et qualitates paſ
ſibiles nō nāles ſꝫ aduenticie. et multe diſpoſicō
nes nō aduēticie ſꝫ nāles. ſic̄ ſanitas et pulcritu
do et hmōi. et p̄ma ħ nō cōuenit ordini ſpērū. ſp
eni qḋ nālius eſt. eſt p̄us. et ideo aliter accipiē-
da eſt diſtinctio diſpoſicōnū ⁊ habituū ab alijs
q̄litatibꝫ. ꝓprie eni qualitas importat quēdā mo
dū ſbe. modus aūt eſt ut aug. dicit ſup gen. ad
līam quē menſura ꝑfigit. vnde importat quādā
detīminacōnē ſm aliquā menſurā. et ideo ſic id qḋ
detīmiatur potētia materie ſm eſſe ſbale dicitur
qualitas que eſt differentia ſubſtantie. ita illud
ſm qḋ detīmiatur potentia ſubiecti ſm eſſe accn̄le
dr̄ qualitas accn̄lis que ē etiā quedā dr̄ntia ut
ptꝫ ꝑ phm in. v. meth. modus aūt ſiue detīmiacō
ſubiecti ſm eſſe accn̄tale p̄t accipi vel in ordine
ad ipām naturā ſubiecti vel ſm actionē et paſſi
onē que ſecūtur pn̄cipia nature que ſūt forma ⁊
materia. vel ſm quantitatē. ſi accipiatur moduſ
vel determiacō ſubiecti ſm quātitatē ſic eſt quar
ta ſpēs qualitatis. et qr̄ quātitas ſm ſui rōnem
ē ſine motu et ſine rōe boni et mali. ideo ad quar
tam ſpēm q̄litatis non ꝑtinet ꝙ aliquid ſit bene
vel male cito vel tarde tranſiens. modus aūt ſi
ue determiacō ſubiecti ſm actōꝫ vel paſſionē at
tenditur in ſcḋa et tercia ſpē q̄litatis. et ideo in
vtraqꝫ ɔſideratur ꝙ aliquid facile vel difficile
fiat. vel qḋ ſit cito trāſiens vel diuturnū. nō aūt
ɔſideratur in hijs aliquid ꝑtinēs ad rōnē boni
vel mali. qr̄ motus et paſſiones nō hn̄t rōnē fi-
nis. bonū aūt et malū dr̄ ꝑ reſpectū ad finē. ſꝫ mo
dus et detīmiacō ſubiecti in ordine ad naturā rei
ꝑtinet ad p̄mā ſpēm q̄litatis que eſt habitus ⁊
diſpoſicō. dicit eñ phs in. vij. phi. loquēs de habi
tibꝫ anime ⁊ corꝑis ꝙ ſūt diſpoſitiones quedam
ꝑfecti ad optimū. diſpoſitio aūt ꝑfecti ad opti-
mū ē ſm naturā. et qr̄ ipa forma et natura rei ē fi
nis. et cuius cauſa fit aliquid ut dr̄ in. ij. phi. ideo
in p̄ma ſpē ɔſideratur et bonū ⁊ malū et etiā faci
le et difficile mobile. ſm ꝙ aliqua natura eſt fi-
nis gn̄acōnis et motus. vnde in. v. meth. phus
diffinit habitū ꝙ ē diſpoſicō ſm quā aliquis diſ
ponitur bene vel male. et in. ij. eth. dicit ꝙ habi-
tus ſunt ſm quos ad paſſiones nos habemus
bene vel male. qn̄ eni eſt modus ɔueniēs nature
tūc hꝫ rōnē boni. qn̄ aūt nō ɔuenit tunc hꝫ rōnē
mali. et qr̄ natura ē id qḋ p̄mū ɔſideratur in re.
ideo hitus ponitur p̄ma ſpēs qualitatis. ¶ Ad
. j. ḡ dōm. ꝙ diſpoſitio ordinē quēdam importat
ut dēm eſt. vnde nō dr̄ aliquis diſpoīn ꝑ quali-
tatē niſi in ordine ad aliquid. et ſi addatur bene
vel male qḋ ꝑtinet ad rōnē hitus oportet ꝙ attē
datur ordo ad naturā que ē finis. vn̄ ſm figurā
vel ſm calorē vel frigus nō dr̄ aliquis diſpoīn be-
ne vel male niſi ſm ordinē ad naturā rei ſm ꝙ ē
ɔueniens. vn̄ et ipe figure et paſſibiles q̄litates

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-v-85/0123
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt